

Porabje

Tednik Slovencev na Madžarskem • Monošter, 26. marca 2026 • Leto 36, št. 12

**V TIŠINI POSTNEGA ČASA SO PORABSKI VERNIKI SKUPAJ
PREHODILI KRIŽEV POT**

SENJALA MI SE JE BEJLA ZIMA
stran 7

ŽUTI TULIPAN
stran 8

ZIDINE PRIPOVEJDAJO
stran 9

V TIŠINI POSTNEGA ČASA SO PORABSKI VERNIKI SKUPAJ PREHODILI KRIŽEV POT

V postnem času, ko se verniki pripravljajo na praznik Kristusovega vstajenja, se vsakdanjik za trenutek umiri. To je obdobje tišine, premišljevanja in notranje zbrani, ko človek stopi korak

diakona Róberta Császára in domačega cerkvenega zbora. Po bogoslužju so se verniki – v organizaciji vaških slovenskih samouprav in članov župnijskega sveta – hkrati podali na križev pot

vodi od enega k drugemu, da bomo vedno bolj bratje in sestre, ne glede na to, kateri narodni skupnosti pripadamo,« je dejal. Ob tem je spomnil tudi na nemir v svetu: »Če se danes ozremo okrog sebe, vidimo nemir povsod – v srcih ljudi in med narodi. Zato danes molimo tudi za mir med ljudmi in narodi.«

Na odseku od Števanovcev do Verice je zbrane spremljal domači cerkveni zbor in z ubranim petjem še poglobil doživljanje poti. Križevega pota se je udeležil tudi predsednik Državne slovenske samouprave Karel Holec. Ob tem je poudaril, da ima pot poleg verskega tudi močan simbolni pomen: »Povezuje vse slovenske vasi in vernike ter utrjuje občutek enotnosti. Obenem pa dobro vpliva tako na dušo kot na telo.«

Dodal je še, da načrtujejo pri-

Verniki pri prvi postaji v Števanovcih

bližje sebi in svoji veri. V teh tednih se odpirajo vprašanja smisla, trpljenja in upanja, ki vrhunec dosežejo ob velikonočnih praznikih – prazniku življenja in novega začetka.

Posebno mesto v tem času ima križev pot, ki vabi k razmišljanju o Jezusovem trpljenju in daritvi. V Porabju so leta 2023 blagoslovili približno 33 kilometrov dolg porabski križev pot, ki povezuje sedem slovenskih naselij. Pot s 14 postajami, ki jo je vzpostavila Državna slovenska samouprava, je namenjena ohranjanju kulturne in verske dediščine ter romarjem hkrati ponuja možnost duhovnega poglobljanja ob urejenih počivališčih.

Tudi letos so se porabski verniki v posameznih vaseh podali na to pot. S skupnimi koraki in skupno molitvijo so obujali spomin na Jezusovo trpljenje in smrt na križu ter obenem krepili občutek pripadnosti in povezanosti.

Dogajanje se je začelo v števanovski cerkvi sv. Štefana Hardinga, kjer je župnik Tibor Tóth daroval sveto mašo ob sodelovanju stalnega

po različnih vaseh. Pri vsaki postaji so se ustavili, molili, prepevali in premišljevali o posameznih trenutkih Jezusovega trpljenja.

Tudi v Sakalovcih so se verniki zbirali ob postajah križevega pota in skupaj molili.

sovega trpljenja.

Pot vsako leto poteka po dveh krogih: ena vodi od Števanovcev skozi Andovce do Verice, druga pa od Gornjega Senika prek Sakalovcev do Slovenske vesi. Tako križev pot simbolično in dejansko povezuje kraje in ljudi.

Vernike v Števanovcih je na pot pospremil domači župnik, ki je v uvodnem razmišljanju poudaril pomembnost bližine in odprtosti do sočloveka. »Naj nas ta pot

hodnje leto tudi skupni pohod po celotni poti – od prve do štirinajste postaje. Tistim, ki daljše poti ne bi zmoogli, pa bodo omogočili sodelovanje na krajših odsekih.

Tudi letošnja skupna pot je bila lepa priložnost za ohranjanje jezika, vere, tradicije in povezanosti. V tihih korakih križevega pota so se prepletali spomini, molitve in upanje, ki nas vodijo proti velikonočni svetlobi.

nvn

IZMENJAVA IZKUŠENJ MED PORABSKIMI IN POMURSKIMI VZGOJITELJICAMI

18. marca je v okviru pobude za sodelovanje med dvojezičnimi vrtci potekala kolegialna hospitacija (prisostvovanje pouku za pridobivanje pedagoških izkušenj) v vrtcu Števanovci. Tokratnega dogodka so se v okviru projekta Dvig kakovosti dvojezičnega šolstva za madžarsko narodno skupnost v Sloveniji ter slovensko narodno skupnost na Madžarskem, ki ga podpirata Evropski socialni sklad Plus

V vrtcu so si obiskovalci lahko ogledali tudi kratko uprizoritev zgodbe o treh metuljih.

Evropske unije ter Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje Republike Slovenije, udeležile tudi predstavnice nekaterih pomurskih dvojezičnih vrtcev, ki jih zanimajo delovanje porabskih vrtcev in primeri dobrih praks. Namen tovrstnih hospitacij je pridobiti vpogled v delovanje posameznih dvojezičnih vrtcev, izmenjati izkušnje ter predstaviti programe, ki podpirajo dvojezičnost in kakovostno pedagoško delo.

V vrtcu je bilo obiskovalcem prikazano, kako poteka jutranji krog, sledila je kratka predstava o treh metuljih, ki so pri treh tulipanih iskali zavetje pred dežjem. Pravljica je bila iztočnica za pogovor o cvetlicah oz. znanilkah pomladi. Pesnice, gibalne igre in ples so spodbudili otroke k aktivnemu sodelovanju, kjer se je slovenščina prepletala z madžarsščino na naraven in igriv način. Sledile so razne aktivnosti v skupinah: ustvarjanje tulipana, igra vlog v cvetličarni, miselne igre, razvijanje fine motorike ob uporabi plastelina.

Predstavitvi primera dobre prakse so sledili ocenitev in skupni razmislek o opažanjih ter izmenjava izkušenj. Med udeleženkami se je razvila konstruktivna debata o načinu dela, podobnostih in različnostih ter skupnih izzivih tako na dvojezičnem območju v Prekmurju kot v Porabju.

Takšne hospitacije predstavljajo več kot le vpogled v delo posameznega vrtca. So tudi priložnost za izmenjavo dobrih praks, krepitev strokovne skupnosti vzgojiteljic in spodbujanje zgodnjega jezikovnega razvoja otrok v obeh jezikih, kar prispeva k razvoju kakovostne dvojezične predšolske vzgoje v Porabju in Pomurju.

Nina Orban

Vsak svoj korak sem naredila za dobro slovenske skupnosti

Zakon o pravicah narodnosti iz leta 2011 je prinesel pomembno spremembo v mad-

prvega mandata. Februarja 2014 smo narodnostno listo Slovenci postavili kot zadnji

je trinajst, svoje delo smo začeli korak za korakom organizirati sami. Morali smo spoznati, kakšne možnosti imamo, kaj omogoča naš zastopniški položaj.

Narodnostni zagovorniki so prvič prisegli 6. maja 2014, čez teden dni pa so se združili v parlamentarnem odboru za narodnosti na Madžarskem. Dva tedna pozneje so že vložili prvi predlog spremembe zakona za narodnostne pravice in volilnega zakona, ki so ga še čez deset let omenjali kot Lex Andovci. »Za ustanovitev narodnostne samouprave v nekem naselju je bilo takrat potrebnih 30 pripadnikov določene narodnosti, v Andovcih pa so jih imeli samo 24. Vložili smo spremembo zakona, ki jo je parlament sprejel soglasno. Nato smo takoj začeli delati na proračunskem zakonu za leto 2015, ki je bil po-

prihajale druga za drugo.« Slovenska zagovornica je bila skoraj od ustanovitve predsednica pododbora za javno šolstvo, kulturo in cerkvene zadeve. »V narodnost-

šanje, do kolikšnega števila vpisanih jih je država pripravljena financirati. Upam, da bodo starši svoje otroke, ki jih trenutno vozijo v Monošter, vpisali na naše šole.«

Slovenska parlamentarna zagovornica se je redno udeleževala srečanj na najvišji državni ravni. Na posnetku pred monoštrkim Slovenskim domom pozdravlja predsednika Slovenije Boruta Pahorja in predsednika Madžarske Jánosa Áderja.

žarskem parlamentarnem sistemu, saj je omogočil izvolitev narodnostnih poslancev in zagovornikov. S tem je bilo v državnem zboru zagotovljeno zastopstvo trinajstih uradno priznanih narodnosti – vključno s slovensko.

Na parlamentarnih volitvah leta 2014 so na položaj zagovornice slovenske narodnosti v madžarskem državnem zboru prvič izvolili Erika Köleš Kiss. Sama sicer glasovalne pravice ni imela, lahko pa je sodelovala na sejah, vlagala predloge, imela pravico do besede in delovala kot članica odbora za narodnosti na Madžarskem. Nekdanja srednješolska profesorica slovenskega in madžarskega jezika, članica mestnega sveta v Monoštru ter podpredsednica Državne slovenske samouprave je parlamentarno delo opravljala v treh mandatih. Ob koncu njenega dvanajstletnega delovanja smo jo prosili, naj uperi pogled nazaj in strne svoje izkušnje.

»Kakor vsi začetki, je bil težak tudi začetek mojega

v državi. Na takratnem sestanku širšega kroga narodnostnih zastopnikov sem se na položaj zagovornice javila sama, mojo kandidaturo je sprejel občni zbor Državne slovenske samouprave,« nam je na gornjeseniškem sedežu krovne organizacije

Ob 30-letnici vzpostavitve diplomatskih odnosov med Slovenijo in Madžarsko je slovenska zagovornica na slavnostno kosilo in manjšo konferenco povabila veleposlanika in generalna konzula obeh držav ter predstavnike zunanjega ministrstva oziroma obeh narodnih skupnosti.

začela pripovedovati Erika Köleš Kiss, ki je po lastnih besedah morala čez noč postati političarka na državni ravni. »Nobeden od izvoljenih narodnostnih zastopnikov ni natančno vedel, kaj bo lahko dosegel. Bilo nas

memben tudi za Slovence, saj je imela takrat Državna slovenska samouprava med narodnostmi najmanj podpore. To stanje mi je postopoma uspelo spremeniti v pozitivno smer. Nismo imeli časa premišljevat, naloge so

»Če človek sprejme neko nalogo, mora vedeti, kam in kako hoče priti. Sama sem želela delati za slovenstvo.« Erika Köleš Kiss je interese Slovencev v madžarskem parlamentu zastopala tri mandate.

nem šolstvu smo lahko s pomočjo državnega sekretariata marsikaj spremenili. Znižali smo najnižje število učencev, potrebno za ustanovitev razreda na dvojezičnih in narodnostnih šolah. Zagotovili smo možnost, da lahko naše šole obiskujejo gostujoči učitelji iz Slovenije, in to v triletnem obdobju. Veliko smo delali na tem, da bi se priznale diplome, pridobljene v matični domovini.

Državna slovenska samouprava upravlja obe porabski dvojezični osnovni šoli in tri slovenske vrtce, temu pripisuje Erika Köleš Kiss izjemen pomen. »Seveda smo tudi na šolskem področju morali zagotoviti ustrezno finančno podporo. Dosegli smo, da naše ustanove z državnim sekretariatom podpisujejo dolgoročne, petletne pogodbe o financiranju. Zdaj lahko šole uravnотеženo delajo. Zaradi majhnega števila učencev na šolah pa me malce skrbi, saj je vpra-

Zagovornica ob tem poudarja, da so šolske zgradbe s pomočjo madžarske države v celoti obnovili in so v boljšem stanju kot marsikatera madžarska ustanova. Pomembna je tudi pomoč Slovenije, ki zagotavlja delovanje svetovalke za narodnostno šolstvo in pedagoških asistentov. Dejavnost gostujočih vzgojiteljic omogoča, da se s slovenskim jezikom spoprijateljijo že najmlajši porabski Slovenci, pravi zagovornica. Opozarja, da je nameraval Jezikovni center ELTE Origó ukiniti državne jezikovne izpite iz malih jezikov. Erika Köleš Kiss je izbrila, da je dobil jezikovni center sredstva za izvajanje jezikovnih izpitov tudi iz slovenščine.

Za prihodnost porabske skupnosti je nujno, da mladi Slovenci ostajajo v pokrajini v okolici Monoštra. K temu je prispeval tudi prvi Razvojni program slovenskego Porabja, ki so ga začeli izvajati leta 2019.

»Predhodno sem ga pri madžarskih politikih argumentirala z dejstvom, da Slovenija že ima podoben program za pomursko madžarsko skupnost. Kot prva narodnost na Madžarskem

za leto 2027, torej močno upam, da bo proračun za naslednje leto že vseboval ta program.«

Slovenska zagovornica je prepričana, da je za prihodnost pokrajine nujno

Predsednik slovenskega državnega zbora Dejan Židan in predsednik madžarskega parlamenta László Kövér na obisku na gornjeseniškem sedežu Državne slovenske samouprave. Na posnetku sta še takratni predsednik Državne slovenske samouprave Martin Ropoš in nekdanji predsednik Zveze Slovencev na Madžarskem Jože Hirnök.

smo dosegli, da se je začel viden gospodarski razvoj Porabja, in sicer s 700.000 evri podpore na leto. Ko smo v prejšnjih letih pripravljali ta program, smo naredili načrte za več kot pet milijard forintov. Vsega niso odobrili, smo pa pokrili pomembne projekte po vaseh, na primer gradnjo hiše s pečjo na Verici ali obnovitev večnamenske zgradbe na Dolnjem Seniku.«

V sklopu razvojnega programa so objavili tudi razpisa za male in srednje velike podjetnike ter male kmetovalce. »Za tukaj živče ljudi smo zagotovili možnost, da razvijejo svojo podjetniško, kmetijsko ali gozdarsko dejavnost, in jim pokazali, da se lahko preživljajo tudi v samem Porabju. To je bilo najpomembnejše.« Erika Köleš Kiss je že leta 2023 zaposila za nadaljevanje projekta. »Pisno obljubo sem dobila

izboljšanje infrastrukture. »Vsako leto sem dobila obljubo za naslednje leto, toda na žalost nisem uspela doseči nobene spremembe na cestnih povezavah od Monoštra do mejnih prehodov na Gornjem Seniku, Verici in v Andovcih. Proti Števanovcem je bilo sicer obnovljenih 1.600 metrov ceste, vse ostale pa so v izvornem stanju.« Erika Köleš Kiss meni, da je čiščenje odpadnih voda še hujša težava v Porabju. »To območje spada v narodni park in je v ekološkem pogledu strogo zavarovano. Reševanje tega vprašanja pa ni možno na običajen način, kot ga poznamo pri obcestnih vaseh. Lokalne čistilne naprave bi morali kljub temu že namestiti. Pričakovala bi, da nam pri tem pomagajo vse organizacije v Porabju.«

Erika Köleš Kiss se je posvetila tudi verskemu življenju v slovenskem maternem jeziku.

»Dokler v naših cerkvah molijo očenaš v slovenščini, sta slovenska beseda in slovenska narodnost še živi. Naša dolžnost pa je tudi, da ohranimo cerkve v naših vaseh, saj imajo veliko umetniško vrednost. To velja tudi za Monošter, saj so nekoč prav cistercijani ustanovili naše porabske slovenske vasi, v 18. stoletju pa so zgradili to veličastno cerkev. Trudila sem se, da bi pridobili državno podporo za obnovo vseh naših cerkva. V primeru monoštrske baročne cerkve je ta znašala blizu milijarde forintov.«

Slovenska zagovornica meni, da se je položaj Slovencev od leta 2014 znatno izboljšal. »Po temeljnem zakonu smo pripadniki vseh narodnosti državotvorni dejavniki. Po sprejetju novega zakona o pravicah narodnosti je postala naša skupnost deležna veliko večje pozornosti. V državi so začeli spoznavati Slovence na Madžarskem, ki smo ena najbolj aktivnih narodnosti, čeprav smo številčno najmanjši. Glede na število pripadnikov imamo v Porabju največ kulturnih prireditev, dejavni smo na vseh področjih. To je madžarska vlada prepoznala in to se kaže tudi v podporah, ki jih dobivamo.«

Erika Köleš Kiss je bila od leta 2014 tudi stalna članica zasedanj slovensko-madžarske manjšinske mešane komisije. »Marsikaj smo dosegli prek zapisnikov, ki smo jih naslovili na obe vladi. Na Madžarskem so po zasedanjih zmeraj določili, katero ministrstvo bo za posamezno nalogo odgovorno. Ni pa nam uspelo doseči obnove infrastrukture in števanovske

cerkve. Slednja je najstarejša in umetniško najpomembnejša sakralna zgradba v Porabju, zato si prizadevamo, da njeno obnovo podpreta tako Slovenija kot Madžarska.«

Slovenska zagovornica je poudarila, da oseba, ki opravlja funkcijo parlamentarnega zastopnika, ne sme biti volk samotar. »Sama naloga zahteva sodelovanje s tistimi, ki jih zastopaš – pred-

Narodnostni poslanec in zagovorniki po prisegi leta 2022 z državnim sekretarjem Miklósom Soltészom in predsednikom madžarskega parlamenta Lászlóm Kövérjem.

vsem s predstavniki drugih slovenskih organizacij, toda tudi s samim prebivalstvom. Dolga leta sem se vsak dan po telefonu ali osebno usklajevala s predsednikom Državne slovenske samouprave. Pogovorila sva se o načrtih krovne organizacije, sama sem mu predstavila svoje ideje in predloge. Recimo o tem, kje in kako bi lahko pridobila podporo za naše organizacije, osnovne šole, Kúharjevo spominsko hišo ali Radio Monošter. Seveda sem sodelovala tudi z Zvezo Slovencev na Madžarskem, zagotovila sem denimo dodatno podporo za časopis Porabje.«

Erika Köleš Kiss je na začetku vsakega leta prirejela forume za svoje volivce v vseh slovenskih naseljih. »Hotela

sem izvedeti, kakšne želje imajo ljudje, kakšne spremembe predlagajo. In lahko rečem, da sem prisluhnila vsem, ki so me prosili za pomoč ali mi povedali za svoje težave.«

Nemogoče je v takšnem časopisnem članku zapisati vsa prizadevanja in dosežke slovenske zagovornice v treh parlamentarnih mandatih. Erika Köleš Kiss se zdi v preteklem obdobju

najpomembnejše, da je, ko je sprejela nalogo, vedela, kam in kako hoče priti. Želela je delovati za slovensko skupnost, kar je po njenih besedah zelo plemenita služba. »Dvanajst let sem vsak svoj korak naredila za dobro slovenske skupnosti na Madžarskem. Ne bi rada sama ocenila, kako sem opravila svojo nalogo. Moje delo naj ocenijo tisti, ki so spremljali mojo pot, saj lahko le oni ugotovijo, ali je bila ta pot dobra ali slaba. Hodila sem po svoji poti in poskusila narediti vse, kar je bilo v mojih močeh. Upam, da bodo to cenili tudi pripadniki naše slovenske skupnosti.«

-dm-

Foto: osebni arhiv Erike Köleš Kiss

PEKA KRUHA V SAKALOVCIH

7. marca je v sakalovski etični hiši prijetno dišalo po sveže pečenem kruhu. Imeli smo občutek, kot da bi dobila hiša nazaj svojo dušo in bi se vrnili stari prebivalci domačije Gunyer. Slovenska narodnostna samouprava Sakalovci je organizirala delavnico, s katero so želeli mladim čim bolj približati stare okuse in običaje. S pomočjo Seničana Alojza Hanžeka in njegove žene Agice so udeleženci spoznali, kako so kruh pripravljali naši predniki. Na naše veselje so se delavnice udeležile tudi mlade žene in dekleta ter pokazale veliko zanimanja za celoten postopek peke kruha. Nekatere med njimi sicer že same

Medtem ko je Alojz Hanžek skrbel za toploto v peči, je njegova žena Agi z udeleženci delavnice zamesila testo za kruh.

doma pečejo kruh iz kvasa, vendar po sodobnejših načinih.

Peka kruha je bila nekoč zahtevno in dolgotrajno delo, saj je bilo vse opravljeno ročno.

so dolgo in temeljito gnetli z rokami, saj so verjeli, da tako kruhu dodajo tudi svojo skrb in toplino. Nato so testo pokrili s prtom in pustili, da počasi vzhaja na toplem.

Tudi na naši delavnici smo začeli že ob 9. uri. V testo smo dodali različna semena, nato pa smo ga skupaj gnetli: vsak je prispeval svoj del, kot so to počeli nekoč. Pravijo, da je kruh najboljši, če je narejen z ljubeznijo, in tega pri nas ni manjkalo.

Ker testo potrebuje precej časa, da vzhaja ter postane rahlo in mehko, smo imeli tudi nekaj prostega časa. Ženske so ga izkoristile za igranje kart, saj so sakalovski mladi organizirali manjši turnir v kartanju. Lali bači nam je medtem pokazal, kako se pletejo košare ter z nami delil svoje znanje in trike.

Ob dobrem žganju je čas hitro minil, kmalu pa je prišel tudi trenutek, ko smo morali kruh

dati v peč; seveda smo pred tem trenutkom na njih narisali križ. Najprej smo peč dobro zakurili, nato smo odstranili žerjavico in vanjo položili hlebce. Kruh se je pekel približ-

dolino zvončkov, kjer je bilo rekordno število udeležencev. Zahvaljujemo se gospodu Alojzu Hanžeku in ženi Agici za čas in trud, da sta nam pokazala to staro tradicijo, ki

Zlato zapečeni hlebci v peči

no dve uri v vroči krušni peči kot nekoč.

Na koncu nam je peka odlično uspela. Kruh je bil dišeč, hrustljiv in zelo okusen. Naslednji dan, v nedeljo, smo ga z veseljem postregli na pohodu v

je že skoraj pozabljena. V prihodnosti se bomo tudi mi čim bolj potrudili, da to znanje prinesemo v prakso in pečemo za naše prireditve sveži kruh.

Noémi Illés

Bili smo gostje pobratenoga društva

Lani so bili na izletu v Porabji člani Društva penzionistov Gorica pri Slivnici. Zvün toga, ka so poglednili lépote naše krajine, so podpisali listino o pobratenu z Društvom porabski slovenski penzionistov. Za tau je pobudo dala njina predsednica Zdenka Bevc Škof, štera je našo predsednico Marijano Fodor in ništerne člane porabskoga društva spoznala v Izoli v hoteli Delfin, gde je duga lejta ona bila odgovorna za rokodelsko dejavnost. Na tej delavnici so že večkrat bile naše ženske, stere delajo rauže iz kreppapira ali cejkere iz kukarčnoga lupinja.

Društvo iz Gorice pri Slivnici je melo redni letni občni zbor (közgyűlés) 12. marciúša, na šteroga so pozvali predstavnike našoga društva tó. Na občni zbor smo odpelali malo razstavico naši rokodelk pa

rokodelcov: vó smo postavili rauže, púšle pa korine Iluš Dončec, bábe iz kukarčnoga lupinja pa zajčke iz vune Iluške Dončec, cejkare, tacline pa podstavke za glaže, stere je Agi Hanžek splela iz kukarč-

En tau porabskoga rokodelskoga bogastva. Za stolom stojijo: Iluš Dončec, Marijana Fodor pa domanja rokodelka Irena Seničar.

noga lupinja. Njeni mauž Ložek Hanžek je pa na razstavo poslo male košare, spletene iz vrbovoga šibja.

Občni zbor se je začno v 12. vóri, nanga je prišlo kakši 150 članov, malo več kak polovica, iz toga se tó vidi, ka je tau številčno, močno društvo. Pred uradnim začetkom so gorstaupili domanji pevci pa

pevke, sprvajo nji je fudaš. Mali mlajši iz domanjoga vrtca so s plesom pa pesmico pozdravili svoje babice pa

dejdeke. Naša predsednica Marijana Fodor je spopejvala eno porabsko pesem (Dober večer...), stera se je trno vidla lidam.

Uradno delo so lepau opravili, sprejeli so vsa poročila (o deli, finančaj, poročilo nadzornoga odbora, častnega razsodišča pa verifikacijske komisije). Društvo dosta dela, majo dosta programov na leto. Meni se je najbolje vido projekt Starejši za starejše. Tau se pravi, ka njini člani redno ojdijo na daum k tašim starejšim lidam, steri nikoga nejmajo, zato njim trbej kaj pomagati, za nji kaj tanapraviti. Ali se pa samo pogučavati z njimi, vej pa gda si stari, nejga ušoga, kak tau, ka si sam, ka nejmaš nikoga, s sterim bi gučo, se ma potaužo... Po potrditvi plana dela za leto 2026 so prejkdali priznanja (elismerések) ništrnim čla-

nom, med njimi predsednici Zdenki Bevc Škof tó. Ejkstra so pozdravili najstarejše člane društva, ništrni nosijo na plečaj že devet križov pa več. Ka njino delo fejest cejnijo pa poštvavajo v občini, kaže tau tó, ka so na občnom zbori meli za goste: župana občine Šentjur Marka Diacija, predsednika PZDU Jakoba Presečnika, domanjoga župnika Marka Šramla. Vsi so trno pohvalili njino delo. Po končanom občnom zbori je vse člane in goste čako bogati obed, domanji člani so se še do večera družili, vej so pa goslara tó meli. Mi smo se pa v imeni Društva porabski slovenski penzionistov zahvalili za pozvanje in gostoljubnost pa njim želeli, ka naj letos tó tak flajnsno delajo kak do tejamau.

M. Sukič

OD SLOVENIJE ...

V nedeljo so bile v Sloveniji parlamentarne volitve

Slovenske parlamentarne volitve 22. marca so zaznamovale tudi številke. Glasovanje je potekalo na skoraj 3000 voliščih po državi, volivci pa so lahko izbirali med 16 kandidatnimi listami, ki jih je vložilo 23 političnih strank. Javnomnenjske raziskave pred volitvami so napovedovale tesen izid. Po zadnjih meritvah je Gibanje Svoboda beležilo okoli 22 odstotkov podpore, SDS pa nekaj več kot 20 odstotkov, kar je pred volitvami kazalo na izenačeno tekmo in možnost zapletenega oblikovanja nove vlade. Ko tole berete, so neuradni rezultati volitev v Sloveniji že znani, v rubriki Od Slovenije pa jih boste vi lahko izvedeli prihodnji teden.

Po ocenah Državne volilne komisije je izvedba volitev stala približno 7,6 milijona evrov, kar je za dva milijona evrov več kot na zadnjih volitvah leta 2022. Največ, okoli 4,1 milijona evrov, je bilo namenjenih nadomestilom volilnim organom, skoraj tri milijone evrov pa stroškom pošte, tiska in distribucije.

Ob stoti obletnici rojstva Srečka Kosovela dogodki v Ljubljani in Sežani

Ob stoti obletnici rojstva pesnika Srečka Kosovela danes v Ljubljani in Sežani potekajo številni dogodki v njegovo čast. V prestolnici pripravljajo informacijsko akcijo Komaj zaznavno valovanje, ki se začne v Narodni in univerzitetni knjižnici in končuje v Moderni galeriji, vodi pa jo režiser Dragan Živadinov.

V Kosovelovem domu v Sežani bodo ob obletnici odkrili nov pesnikov portret, delo akademskega slikarja Simona Kastelica. Ob tem bo o vlogi umetne inteligence kot kustosa spregovoril filozof Ernest Ženko. Kosovel, rojen leta 1904, velja za enega najpomembnejših slovenskih pesnikov in predstavnika avantgarde. Kljub kratkemu življenju je ustvaril obsežen opus, v katerem izstopajo tudi njegove konstruktivistične pesmi.

Zbor članov pomursko-porabskega slavističnega društva

13. marca je v Murski Soboti potekal zbor članov Slavističnega društva Prekmurja, Prlekije in Porabja (SDPPP). Zbor je bil sklepčen, prisotni so prisluhnili poročilom in jih soglasno sprejeli. V pričujočem prispevku bi radi na kratko predstavili dejavnosti društva v preteklem letu in načrte združenja v letu pred nami.

Maja lani so v Ljubljani razglasili rezultate 12. tekmovanja Slovenščina ima dolg jezik – književnost na filmu. Z animiranim filmom Telefonske motnje so učenke 6. razreda Osnovne šole Gornja Radgona osvojile prvo mesto. Po besedah mentorice Katarine Balazic, članice SDPPP, spodbujajo tovrstni uspehi šolarke k nadaljnemu udejstvovanju na področju literature.

Ob koncu maja so se nekateri člani društva udeležili kulturnega pohoda Od Vergerija do Trubarja od Kopra do Trsta, primorski organizatorji pa kolege iz pokrajine ob Muri na svojo tradicionalno prireditev vabijo tudi letos.

Septembra lani so na Slovenskem slavističnem kongresu v Ljubljani s prispevkom sodelovali člani SDPPP Štefan Kardoš, Franci Just in Hotimir Tivadar, slednja sta se udeležila tudi okrogle mize. Oktobra so člani društva sodelovali pri pripravi razstave olj in risb Nikolaja Beera v Križevcih ter organizirali pohod po poti Števana Sijarta. Isti dan je pet članov na odprtju razstave Francija Justa ob 150. obletnici izida prvega prekmurskega časopisa Prijatelj izvedlo recital. Oboje so novembra predstavili tudi v medgeneracijskem središču

Mensana v Murski Soboti, decembra pa še v Slovenskem domu v Monoštru. Od 20. marca letos je razstava na ogled na gradu Grad na Goričkem, ob letošnji 140. obletnici rojstva Avgusta Pavla in 200. obletnici rojstva Jožefa Borovnjaka pa želijo pomurski slovenisti pripraviti razstavo s pripadajočim recitalom.

Novembra lani so se v druš-

v duhu njegove poezije. (O dogodku boste lahko več prebrali v naši naslednji številki.) Šolarji so pripravili mini razstavo lepljenk, prireditev pa je bila namenjena tudi povabilu starejših porabskih Slovencev k sodelovanju na natečaju Porabske litere, ki ga bodo letos razpisali že petič.

Na nedavnem zboru članov so bili nekateri mnenja,

Slavistično društvo Prekmurja, Prlekije in Porabja je pomemben člen kulturnega življenja na obeh bregovih Mure in v zamejstvu.

tvo včlanile štiri študentke slovenistike, med njimi porabska Slovenka Dora Dospot. Študentsko sekcijo SDPPP so z velikim navdušenjem ustanovili prav na tokratnem zboru članov.

Decembra so v konferenčni dvorani monoštrskega Slovenskega kulturno-informacijskega centra podelili nagrade četrtega natečaja Porabske litere. Pomurski slavisti želijo projekt spodbujanja književnega ustvarjanja v Porabju v letu 2026 predstaviti tudi na tednu ljubiteljske kulture v Murski Soboti.

Letos je Kosovelovo leto – mineva sto let od smrti slovenskega pesnika Srečka Kosovela –, zato so 23. marca na slovenskem generalnem konzulatu v Monoštru priredili pesniško kavarno

da bi bilo treba razpis literarnega natečaja nekoliko prilagoditi, omiliti zahteve in omogočiti prijave tudi s slikanicami, stripi ali celo filmi. Poudarek pa bi moral pri vsem tem ostati na besedilih v slovenskem jeziku.

Založniški program društva predvideva izid zbornika literarnih del mladih pomurskih in porabskih ustvarjalcev. Iz okolice Monoštra naj bi sodelovali en študent in tri študentke, pobudniki pa še čakajo na odobritev projekta s strani slovenskega Javnega sklada za kulturne dejavnosti.

Zanimiva zamisel je tudi snemanje dokumentarnega filma o publicistiki v prekmurskem narečju nekoč in danes, v katerega bi vključili časopise Prijatelj, Amerikanski Slovecov glas in Porabje. Predvideva se sne-

manje na različnih mestih, med drugim v Budimpešti, Betlehemu v ZDA in Monoštru. S projektom naj bi bila povezana tudi strokovna ekskurzija članov SDPPP v madžarsko prestolnico.

Pomursko-porabsko slavistično društvo bo tudi v letu 2026 sodelovalo z Univerzo v Mariboru in Slavističnim društvom Maribor pri izvedbi izobraževalnega programa v okviru literarnega festivala Oko besede. Bliža se tudi leto 2027, ko bo minilo deset let od smrti prekmurskega pisatelja in pesnika Milana Vincetiča, kar želi društvo dostojno zaznamovati.

Zveza Slovencev na Madžarskem je SDPPP povabila k sodelovanju pri evropskem projektu Gučimo, pri katerem naj bi bilo društvo zadolženo za jezikoslovne vsebine. Nastal naj ne bi znanstveni zbornik, temveč poljudna publikacija s številnimi kodami QR. Tako bi bili približno šestdesetim stranem besedila priloženi zvočni in filmski posnetki.

Zbor članov je kot predstavnik na občnem zboru Zveze slovenskih slavističnih društev (ZSSD) potrdil predstojnika ljubljanske slovenistike Hotimirja Tivadarja in predsednika SDPPP Štefana Kardoša. Prisotni so se tudi strinjali, da predlagajo podelitev častnega članstva ZSSD Franciju Justu kot večkratnemu predsedniku pomurskega slavističnega društva in enemu najvidnejših slovenistov ter osrednji osebnosti založniške in uredniške dejavnosti v regiji.

Volilni občni zbor društva bo prihodnje leto.

-dm-

SENJALA SE MI JE BEJLA ZIMA

Čegli je že sprtolejtje pa tū je vūzen, itak ne pozabimo, ka je bilau letošnje leto posebno, kà je biu bejli božič. Dvajsti lejt smo nej meli snega za božič. Istina, v februari pa je tak moker snejg prišo, ka je sfundo vse električne drouge v Porabji pa

povejnejo rastline od ice, té pa nagnauk pride dež. Nika je nej rejšeno s tejm, kà tau dosta ne vala zemlej. Ta voda brz tá steče po površini pa je ne vpigé dobro nutri zemla. Rastline z globočine zemle si zemejo vodau, štera je tak važna za življenje sakšoga

Ercedjini na Verici koulek leta 1972-1973
(Foto Csaba Bagyinka)

lidje so dugo nej meli elektrike. Pravli so: tau je kak svetovna bojna.

V Sloveniji je tū pa tam tūj velke kvare naredo februarski snejg. Itak pa je bilau dosta lidí rado zavolo snega; če bi se vrnili v normaliteto.

Drūgi pa nejmajo radi snega, kà ga trbej razmetati pa dela kvare na cestaj ali v elektriki. V romani Zsigmonda Móricza pravi nekák: če bi Arpad z Vaugrami malo tadale išo v Italijo, té zdaj bi nej trbelo telko nalagati v zimi.

Sakši letni čas ma svoje slabosti, nej samo zima. Normalna zima, kda mamó snejg, več vala kak škaudi. Naravi ranč tak trbej snejg kak vertivanji. Čegli nega snega v zdajšnjij zimaj, itak je mrzav pa ladni cajt, zatok, če snejg ne pokrije rastlinstva (kak žetve), nika ne brani zrnja.

Samo v zdajšnjij časaj, če pride snejg, brz se raztopi. Inda je sigdar pomalek taminaula snejžna odejvka s površine zemle. Tau pa je omogaučilo (lehetóvé tette), ka naj zemla postopoma (fokozatosan) dobi vodau, štero si je prišparala za tople, sūje čase. Za toga volo zaman se veselijo pavari, kda v sūjij, vraučij, letnij cajtaj, kda

bitja na svejti.

Dosta lidí sovraži zimau, čegli se spravljajo z vertivanjom. Snejžna odejvka brani korenjé pa brsti žetve, ovak bi dobili »mrzavni stres«. Rastline so fejt občūtlive, jim itak škaudi mrzav v mlačnij zimaj tūj.

Perse, zdaj bi pravo preprausti človek, ka je snejg tūj mrzel, kak bi lejko dau rastlinam toploto? Z globočine zemle sigdar pride vó toplota. Kà je zrnje v površinsko plast (felszíni réteg) posejano, s tiste lejko vujde toplota, če pride mrzav. Snejg, šteri pokrije površino, je gostejši od lufta, ne pisti vó té toplote. Toplota pa neprestanoma pride vó z globočine, zatok ma zrnje pod površinskov plastjov sigdar toplo.

Gvūšno ne boste dali valati, dapa snejg ešče hrani posejena zrnja v zimi tūj. Rastlinam trbej nitrogen pa nitrat, zatok gnójimo naše njive ali pa nūcamo umetna gnójila (mútrágya) pa kalcijov amonijov nitrat (pétisó), kà v tej snovaj gestejo nitrat, nitrogen pa amonijat. Tej snovi se lejko najdejo v lufti, štere priveže snejg, kda dojspadne na zemlau. Več se té snovi ne morejo zgibiti, liki pridejo pod zemlou pa jih gor vzeme korenjé.

Sūče nejmamó samo v leti, liki v zimi tūj. Tau pa na nikoj dejva zemlau, štera premrzne v hūdom mrzavi, korenjé pa zrnja, štera so pod zemlauv, zginejo, vmejs kda se zemelska kla celou vóposišijo.

Kda se cajt segreje, pride vóter, šteri naprej vničavle površino. Tau je erozija. Vóter raznosi zemlau kak praj, etak zginé rodovitna prst, njive pa nerodovítne gratajo. Praj pa, šteri z vótróm ide, se spravi na rastline, na nji-

Števanovci, pod cerkvijov prouti Andovcan koulek leta 1972-1973
(Foto Csaba Bagyinka)

gve listje, etak rastline ne morejo priti do oksigena. Ranč tak s sapov nutri ide té praj v tejló človeka pa stvari, etak škaudi njigvomi zdravji. Ne pozabimo našij mašinov, štere tūj pokvari té praj.

Nej tak davnik je bilau, 11. marca 2023, kda je bila velka nesreča na autocesti M1, blūzi Herceghaloma. Té den je vijer dosta praja prineso na autocesto, zatok se je dogled (látótávolság) preveč zmenkšo. Bar štirideset autonov pa kamionov je prišlo v nesrečo, devetnajset autonov je celau vózgorelo. Devetrestilidij se je poškodovalo, eden je mrau.

Strokovnjaki (szakemberek) so opozarjali, kà je zrok velkoga praja sūja zima. V tistom leti je pá nej bilau snega, se je zemla posišila. V marci so orali v bližini autoceste na njivaj, s tejm pa so opiščavali trdo, posušeno zemlau, zmejs kda je vóter tá odneso praj na cesto, gé je biu velki promet.

Mlačna zima je ugodna škodliv-

com (kártevók), zatok so se pomnožili v ništernij lejtaj sršeni. Dosta lisic tūj prežive té zime, lisice lejko dobijo srab. Če ne zginejo od toga betega, zgibijo svojo kosminje. Če pride snejg pa mrzav, brez kosminja zmrznejo, dapa zdaj z vekšov možnostjov preživejo mlačni cajt, zmejs kda naprej širijo srabljivost pa drūge betege.

Drūge žūzevke, od šterij mamó več haska, tūj zginejo, če nega snega, kà so té občūtlive na

mrzav, snejg pa bi jih tūj lejko brano, šteri pokrije sūja listja, pod šterimi se té žūzevke skrivajo.

Narava bole zna, ka trbej pa ka je najbavkše, zatok ji trbej pistiti, ka opravi svojo delo. Človek tau ne more, dapa z onesnažūvanjom narave so se začnili takši procesi, šteri so gor zobrnali naravni sistem, zatok mamó sūje zime brez snega pa vse drūge nevole. Bitja na svejti, kak človek, se ne morejo brz prilagajati k spremembam. Té okoliščine so grátūvale več stou gezero ali več milijonov lejt na Zemli, bitja pa so se pomalek prilagajala (alkalmazkodtak).

Naše rastline pa stvari, tak kak našo zdravje, je prilagojeno k etomi redi narave. Zaman mamó mlačni, topel cajt v cejlom leti, zaman se vidi bole lagodno živeti brez snega, v istini ne vidimo, ka se dogaja znautra v našom tejlí.

Akoš Anton Dončec

... DO MADŽARSKE

Péter Szijjártó: Pustimo gledališče, še danes naj odprejo naftovod Prijateljstvo

Vse kaže, da bo Orbánova vlada vztrajala pri vetu na 90-milijardno posojilo Ukrajini, čeprav je Evropska unija prejšnji terek sporočila, da bo plačala obnovo naftovoda Prijateljstvo – je razbrati iz videa, ki ga je objavil minister za zunanje zadeve in zunanje gospodarske vezi Péter Szijjártó. Kot je znano, Evropska unija podpira obnovo naftovoda Prijateljstvo ne le s finančno pomočjo, temveč tudi s strokovnjaki, Ukrajina pa sprejema pomoč. Po besedah Pétra Szijjártó se soočamo s političnim dejanjem. „Naj se nam ne zdi, da bo Ursula von der Leyen rešila problem, o katerem do zdaj ni vedela“, je rekel minister, ki ni omenil, da je naftovod Prijateljstvo prenehal delovati zaradi ruskega napada 27. januarja, Orbánova vlada pa je o tem molčala dva tedna. Po mnenju madžarskega zunanjega ministra je blokada nafte nastala po predhodnem usklajevanju med Brusljem, Berlinom in Kijevom, zato je pozval Volodimirja Zelenskega in Ursulo von der Leyen, naj končata „gledališče“, Ukrajina pa naj takoj prekine blokado nafte proti Madžarski, saj z naftovodom „ni popolnoma nič narobe“ in je že danes primeren za dobavo nafte Madžarski.

Osupljivi podatki

Madžarska policija se je pridružila poostrenemu nadzoru cestnega prometa na evropski ravni, en teden so po vsej Madžarski preverjali uporabo varnostnih pasov, otroških varnostnih sistemov ter nošenje čelad pri vožnji s kolesi, skuterji in motocikli. Rezultati nadzora so šokantni. Med kontrolo vozil so policisti 14.759-krat ugotovili, da udeleženci v prometu niso uporabili varnostnega pasu, predvsem – v 11.156 primerih – ni bil pripet voznik. Otroci niso bili pravilno pripeti v 293 primerih, medtem ko je 69 motoristov vozilo brez čelade. Policisti so opozorili, da je z uporabo pasivnih varnostnih naprav mogoče preprečiti velik del osebnih poškodb pri nesrečah oziroma zmanjšati poškodbe.

ŽUTI TULIPAN

Zdaj, kak so vsigdar bola dugši pa toplejši dnevi, pokrajina vse bola začne barvnata grativati, najbola od zelene trave pa od vsefele rauž, ka zdaj začnejo cvesti.

Po dugi zimski dnevaj tej barvnatni, sončnatni dnevi človeka v baukšo volau spravijo, taše dneve človek fejest nūca za svojo dūšo. Ranč tak rauže fejest dobro vplivajo na človeka, nej zaman pravijo, sto rad ma rauže, tisti lagvi človek ne more biti. Aniko Csicsai Wachter iz Magyarlaka tō

Aniko Csicsai Wachter pravi, ka vsikši den naredi tisto, ka si notravtala.

gvūšno dobra dūša mora biti, vejpa ona fejest rada ma rauže, dosta se spravlja z njimi, sploj pa zdaj, ka je že v penziji.

-Aniko, kelkolejtsi penzionistka? Kak ti potekajo dnevi zdaj, gda tebi že vōra ne zapovejda?

»Zdaj v leti bau pet lejt, ka sem penzionistka gratala. Najbaukše je rejsan tau, ka zazranka ne cinga vōra. Največkrat je zdaj tak, ka do pau ausme, do ausme spim, depa gda gorstanem, potistim cejli den delam kak motor. Völki gradec mam, völki ram, cejle drejvge, grazuzge sem ge obrezala, vse ge moram delati, zato ka mauž ne more.«

-Ka delaš pozimi, gda vanej nega dela?

»Te malo počivam, depa dosta na riti tašoga reda tō ne morem sejdti, sir nika delam, sir nišo delo si najdem. Dosta skrb mam na

vnuka, depa tau je za mene nej delo, tau z veseljem delam. Štiri vnuke mam že, depa samo na enga trbej skrb meti, steri je pri hčeri, na pojbine tri nej trbej,

zato ka oni vküp živijo s tastom pa s taščov, steriva nanje skrb mata.«

- Ti si fejest aktivna pri Društvi porabski slovenski penzionistov tō, gde si podpredsednica.

»Tak fejest sem zato nej aktivna, zato ka ne spejvam v skupini pa dostakrat ne morem z njimi biti, če kaj majo ali dejo kama, zato ka mali vnuk je strašno dosta pri meni. Zavolo toga nej mam cajta, depa tak mislim, ka prvi je on, vse drugo po vrsti za njim pride.«

- Zato je dobro za penzionistko biti, ka ti postaviš svoj vrstni red, pri tem tebi že niške ne more zapovejdati, nej?

»Če vodne kaj tazabalancam, te tisto večer napravim, depa gda sem delat odla, te sem tau nej mogla narediti. Tau zato moram povedati, ge za vsikši den mam svoje plane, ka škem

narediti, ge se k taumi držim. Leko sledkar ali že večer, depa vse, ka sem stejla narediti, tisto do konca dneva napravim, dočas ne sedem doj. Tau tō istina, kak vsi drūgi penzionisti pravijo, ge tō tau pravim, ka nir nej mam cajta.«

- Na tau pravijo, če nejmaš časa, te si ga moraš vzeti.

»Zato si ga vzemem, najbola na tisto, ka rada delam, za vnuke, gda ram trbej kinčati, vzemem si čas za padaškinje, s sterimi odimo tū pa tamta, zato ka tau trbej kak dūši tak tejlj.«

- Tebe fejest veselijo rauže, tau je že od mladi lejt tak bilau?

»Ge sem sir rada mejla rauže, ge doma tō strašno dosta rauž mam. Gda se je moje drūgo dejte naraudilo, te sem ge že več nej ūšla nazaj v Židano fabriko delat, zato ka moj mauž je kamion vozo pa nikdar nej biu doma. Tak sem te ge v cvetličarno ūšla delat

Aniko fejest rada ma rauže.

pa tam sem se navčila, kak trbej z raužami delati, kak trbej pūšle delati. Pri Fashing Marini sem delala, ona me je vse navčila.«

- Težko je en lejpi pūšeu narediti?

»Tau je tašo delo, ka nika se

leko navčiš, moraš meti k taumi oči tō, depa najbola pa tau, ka z veseljem delaš, samo tak leko lejpe pūšle narediš. Mene se rauže strašno vidijo pa nej samotiste, stere so v cvetličarni, tiste divje ranč tak, stere vanej na travniki rastejo.

Družinski kejp, gda je Aniko mejla prvo spauved.

Gda sem še mala bila, prve pūšle sem iz tej divji rauž naredla moji mami.«

- Gda se v cvetličarni največ rauž oda?

»Na dan žena se dosta oda, depa največ zato itak majuša na materinski dan pa

gda so vatele v šauli.«

- Stere so bile najdragše rauže za pūšel?

»Vejn trnove rauže (vrtnice), najbola v zimi, gda ji pri nas nega. Prvin so še na Vogrskom pauvali rauže, depa zdaj že nej, te

rauže pa vse rauže, ka so v cvetličarnaj, z Nizozemske (Hollandia) vozijo.«

- Odiš še v cvetličarno, mislim, delat?

»Gda me zovejo, te pomagam. Največkrat tašoga reda, gda je sila, pokapanje ali majuša, gda se največ

pūšlov redi ali pred vsi svecovo.«

- Z vsefele raužami delaš v cvetličarni, stera rauža je najlepša zate?

»Meni se tulipan najbola vidi, žuti tulipan je moja najlepša rauža. Vejn zato, ka je ena najprva rauža po dugi zimi na sprtolejt, stera tak lopau cvete.«

- Iz Varaša v ves Magyarlak si se preselila, na keden kelkokrat prideš nazaj v Varaš, v baute ali ovak kaj?

»Ge rejdko v Varaš odim, vejn na mejsec gnauk v bauto, največkrat mlajši majo šegau meni nutspokipovati. Ge sem bola doma, zato ka če kama deš, te se moraš ravnati, drugo pa tau, ka s tejm skur cejli den si tazapraviš. Ge sem bola rada doma s svojimi raužami, gde niške meni ne zapovejda, gde tau delam, ka škem.

Karči Holec

Od inda v gnešnji čas

ZIDINE PRIPOVEJDAJO

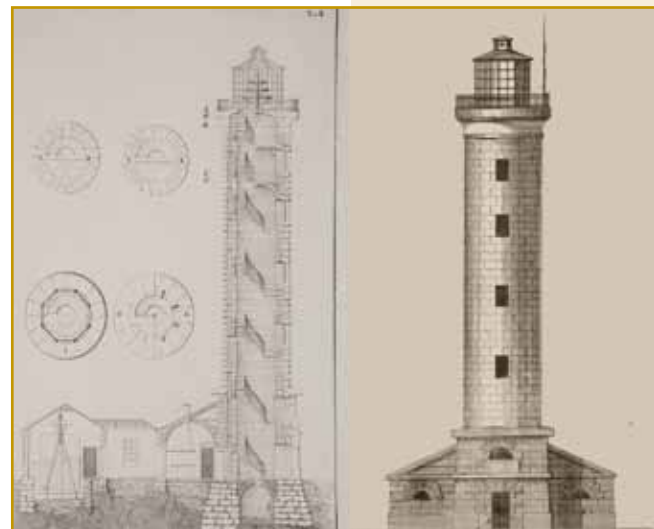
Na brgaj više maurdja že od inda svetilniki (világtótorony) stoddijo. Zatoga volo so postavljeni bili, ka lidge na maurdji so leko v kmici ali megli vidli, kama morajo svoj šift ali čunaklin pelati. V staroj Aleksandriji v Egipti je najbolje poznani svetilnik stau.

Svetilnik na granici

Savudrija je mali hrvaški varaš v Istri, steri vcejlak skrak granice s Slovenijo stodji. Inda svejta je tau z granico vcejlak ovak vögledalo. Istra je na pau bila včesnjenja, če tak povejmo. Monarhija iz Beča pa Talansko kraljestvo sta na njoj verti bili. V Istri so eden čas tüdi regule Napoleona valale. Po leti 1814 Napoleon svoje province tüdi v slovenski krajinaj zgibi. S tejm

Svetilnik Faros skrak Aleksandrije aj bi tak vögledo. Stari dokumenti nam pripovejdaajo, aj bi od 120 do 137 mejterov viski biu. V lejtaj 284-246 pred Kristusom je zozidani biu. Tam se zemla vej krepko strausiti, pomalek se je rüšo, do kraja je leta 1323 v maurdje spadno.

Tak je svetilnik za Savudrijo arhitekt Nobile nariso. Kcuj je eške ram, v sterom človek živé, ka skrb za svetilnik ma. Po slovenski se njemi svetilničar pravi.

Kak so se tiste velke granice vejdle vöminiti, so se male granice zmejs med varaši tö. 18. februara leta 1893 je varaš Piran grato vert Savudrije pa zemle kaulak nje. S tejm je za svetilnik varaš Piran skrb prejk vzeu. Malo ovak povejdano, svetilničara pa vzdrževanje je mogo plačati.

Istra pod Monarhijo pride. V tom časi se začne od svetilnika v Savudriji broditi.

Že nin od leta 1300 je Savudrija znautra katastrske občine Piran bila. Historija nam eške tadale pripovejda, zakoga volo svetilnik v Savudriji Slovenci tak malo tüdi za svojoga majo. Kakoli že leta 1816 se svetilnik začne zidati. Plane za njega je v tistom časi poznani arhitekt Pietro Nobile iz Švajca naredo. Vküper z nauvim svetilnikom se je legenda narodila. V njoj velkoga političara z Beča Klemensa von Metternicha srečamo. V Beči je bal biu. Že oženjeni Metternich tam lejpo mlado žensko iz Istre sreča. Zalübita se. Kak se tomi pravi, Metternich je samo eške od te ženske s črnimi vlasami brodo. Legenda pravi, ka tüdi njoj je srce v lübezni gorelo. Depa una je iz bole prausne žlate vöprišla, un je grof biu pa eške oženjeni je biu. Metternich zvej, ka cesar Leopold je zapovedo v Savudriji svetilnik narediti. Zalüblenca se zgučita, ka tam ta se na skrivma dobivala.

Zalüblenca sta se nej včakala, gda je svetilnik oprvin svejtiti začno. Je pa za tiste čase tau

bila velka tehnologija. Svetilnik v Savudriji je prvi na svejti, ka je na plin ali malo ovak, na gaz, svejto. Svetilnik v Savud-

Metternich se je tak v žensko iz Istre zalübo, ka je kuman čako, aj se svetilnik zgotovi. Depa, dokeč je svetilnik 17. aprila leta 1818 začno svejtiti, je črna ženska iz Istre mrla.

riji je svedok iz kamla, steri je historijo puni vijerov skauzi dau. Istra pa krajina kaulak nje rejsan na vijeri historije

že so računali, ka vse po bojni dobijo. Historija nam tadale pripovejda, kak se po bojnaj zemla tala. Steri zgibijo, naj-

več zemle zgibijo tö. Depa, vsigdar se tak ne skonča. Jugoslavija pa s tejm Slovenija je drugo velko bojno daubila, če tak povejmo. Vküper z drugimi se je prauti Hitlerovim pa Mussolinijovim fašistom bojnal. Merka, Velka Britanija pa Francuzi so začnili nauve granice malati. Kak smo točkar prajli, tam živeče lidi se je nika ne pitalo. Istro pa Kras više maurdja so na cone raztalali. Aj tak eden čas ostane, pa po tejm se zgüčijo.

Granica je bila potegnjena, Savudrija na hrvaškom kraji ostane. Svetilnik pa tadale svejti, njega nika ne briga, svoje delo mora obrediti.

Svetilnik v Savudriji niksni granic ne pozna. Prejk 55 kilomejtrov daleč njegva sveklina sega. Ne pita, če sveklino šifti iz Argentine ali iz Marokoja vidi. Pa že cejli čas žlata Ungar za njega skrb ma.

stodji. Vsi so jo škeli meti pa vnaugi so jo meli. Tam živeče lidi se je nika nej pitalo, gda so se takši pa ovakši politični interesi kresali. Svetilnik v Savudriji je po konci prve velke bojne pod Talane prišo. Ja, tak so se velki zgüčali, kak de granica šla.

Historija nam pripovejda, ka Talani so v drugoj velkoj bojni vküper s Hitlerom podržali. Leta 1943 so kapitulejrali pa

(Kejp na 1. strani: Istro pa slovenski Kras so na dvejconi raztalali. Leta 1954 se tau zgotovi. Cono A s slovenskimi vesnicami pa Trstom Talani dobijo. Cona B pod Jugoslavijo pride. Depa Istra se na slovenski pa hrvaški tau raztala. Tüdi tau so političarge naprajli, depa do manji političarge.)

Miki Roš

PISALI SMO PRED 30. LEJTI

V 6. številki časopisa Porabje, stera je vöprišla 21. marcüša 1996, je Ernest Ružič pod naslovom DOVOLJ BO LE OSEBNA IZKAZNICA zapiso: »Ob madžarskem narodnem prazniku, 15. marcu, je Slovenijo obiskal zunanji minister Madžarske László Kovács. S slovenskim zunanjim ministrom Zoranom Thalerjem je imel pogovore v Lendavi, kjer je bila tudi slovesnost v počastitev madžarskega narodnega praznika. Na kosilo po pogovorih je bila povabljen tudi Zveza Slovencev na Madžarskem.

Na slovesnosti pred spominskima ploščama Istvánu Szécsenyiju in Lajosju Kossuthu sta govorila tudi zunanja ministra. Zoran Thaler je poudaril pomen skupnega praznovanja dogodkov pred 150. leti: „To so bili svetli trenutki za oba naroda. Iz tistega časa je tudi besedilo slovenske himne.“ Tudi za Lászla Kovácsa je pomembna skupna slovesnost ob obletnici, ki je hkrati priložnost za pogled naprej. Povezujoč svoj govor s 1100. letnico naselitve Madžarov na sedanje ozemlje je minister Kovács dejal, da so bila prizadevanja za svobodo najuspešnejša tedaj, ko so bila skupna s sosednjimi narodi. „Sodelovanje med državama je pristno in dobro tudi zaradi obeh manjšin, prekmurskih Madžarov in porabskih Slovencev“, je povedal Kovács, ki je v Lendavi večkrat omenjal tudi položaj slovenske manjšine na Madžarskem.

Po slovesnosti sta se zunanja ministra pogovarjala o sodelovanju med Slovenijo in Madžarsko. O čem sta se pogovarjala, sta povedala na dobro obiskani novinarski konferenci. Kot je povedal Zoran Thaler, sta se ministra dogovorila za poenostavljeno prehajanje slovensko-madžarske meje, in sicer samo z osebnimi izkaznicami. Predlog bosta posredovala svojim vladama, ki morata to tudi sprejeti. Če se bosta vladi za to odločili (Slovenci že zdaj lahko potujejo, denimo v Avstrijo, samo z osebno izkaznico), bo za Madžarsko to prvi tovrstni primer. Velik pomen slovenski zunanji minister pripisuje tudi seji mešane komisije, na kateri bodo ocenjevali uresničevanje sporazuma o zaščiti manjšin, podpira pa tudi dogovore o odprtju slovenskega konzulata na Madžarskem in madžarskega v Sloveniji.

Na pogovoru, ki ga je imel madžarski zunanji minister s prekmurskimi Madžari, so namenili največ pozornosti prekategoriziranju sedanjih in odpiranju novih mejnih prehodov, pri čemer niso govorili o prehodu, za katerega se zavzemajo porabski Slovenci. Minister je podprl pobude in povedal, da jih bo posredoval novemu finančnemu ministru, kajti edina ovira, da ni več novih prehodov, je v pomanjkanju denarja.«

LABDA JE KRAUGLA

Pod tem naslovom so bralci leko prešteli pogu-

čavanje Klare Fodor z Janošom Hevešijom, trenerom števanovskih fotbalerov:

»Ka ste delali pa dosegli lansko leto?

„Vödebrali smo nauvo vodstvo (vezetóség). Že lanjsko leto smo planejrali zozidati nauvo slačilnico. Nogometiši (labdarugók) bi mogli priti na baugšo mesto med ekipami. No, s toga smo nika nej mogli uresničiti. Meli smo tak finančne kak osebne probleme. Malo nogometišov smo meli tak med starejšimi kak med mladimi. Dostakrat

7. mesto. Morajo dosta bola disciplinejrani biti. Zatau smo vtjüp postavili eno pogodbo (szerződés) za igralce. V tej smo napisali vse tisto, ka vsakši igralec mora nota držati. Dosta nevole smo meli pauleg toga, ka so igralci prišli na meč v zadnjoj minuti, etak so silo meli, nej so meli čas, ka bi se segrejlj, naletja so se poškodovali (megsérültek) na igrišči. Zatok smo zdaj naprej napisali, ka eno vöro prvin kak se meč začne, se morajo zglastiti, aj mamó čas se redno pripraviti.“

Ali se ne bojite, ka zdjibite več igralcov?

„Nej. Mamó igralce zavolé, tak ka če 7-8 ne podpiše, itak mamó ekipo. V tejm sam pa gvüšen, ka najbaukši podpišejo, tau so Ladislav Domiter, Tibor Németh, Ladislav Šömenek, Karel Holec, Attila Dončec pa Ferenc Bartakovič. Zvöjn nijj pa eštja par dobri lidi nücamo. Po mojom, igralci morajo previdati, ka je tau potrejbno, če se rejsan štjemo baukše špilati.“

Kak stödjite z opremo, gde leko trenirate?

„Zdaj se je posrečilo nakakoma pogoditi s firmo za športno opremo, tak vögleda, ka od nijj falejše leko spravimo opremo. No, 1. ekipa ma 3 kompletne opreme, oni so vreda. Litji 2. ekipa zvön črejvlov nika nejma. Za nijj zdaj damó redti, kaulek 16. 000 forintov de nas koštalo. Mamó štiri labde za trening, za tekmo pa eno nej. Zdaj sprtolejt dobimo od Nagyrákoša, ka smo njim posaudili igralca. Vrata (kapu) mamó iz lesa, zdaj nam je nakak obečo, ka nam spravi železne. Najvekši problem pa mamó pauleg slačilnice (öltözö). Zatok pa v tom leti moramo rejšili tau stvar. Delamo na tejm, aj vse več pejnaz leko vtjüpspravimo za tau. Števanovska sa-

so se lagvo špilali, dobili so žonte pa rdeče liste, poškodovali so se. Odrasli so na 10. mesti. Sedemkrat so zdjibili, petkrat so gvinili, dvakrat so pa špilali neodločno (döntetlent). Lani so vsevküper 37 golov brsnili, tau je malo. Napadalc (csatárok) se morajo pobaugšati. Tau pa moram prajti, ka sam zadovolen s tistimi, steri se špilajo zar, oni dobro branijo. Na srečo je eden najbaukši igralec vratar (kapus). Sponzore smo tü nej mogli zavolé sprajti, no, glavni sponzor nam je postal krčmar, on nam pomaga pri opremi (felszerelés).“

Če se vam je lani skur nika nej posrečilo, kak štjete tadala delati?

„Vodstvo je ostalo gnako kak lani. Sedem nas je. Ali delo smo si pa bola konkretno raztalali. Predsednik društva je Ferenc Bartakovič iz Števanovec, podpredsednik pa »finančni minister« je Jožef Kürnjek iz Otkovec, kapitan je mladi Laci Šömenek, trener sam dja. Člani so štja starejši Laci Šömenek iz Andovec, Karel Dončec iz Števanovec pa Ladislav Kovač iz Andovec.

Za cilj smo postavili, ka prva ekipa mora priti na

mouprava je odala nikši grünt, tiste pejnaza dá za slačilnico. Mesto že mamó za zgradbo. Prosili smo pejnaze od Slovenske zveze tü. Ziskali smo več podjetnikov (vállalkozó) v Števanovci, oni so nam obečali, ka do nam pomagali z delom. Vöjpamo, ka nam lüstvo pride na pomauč pri deli. Tak leko prišparamó pejnaze. Na srečo je vodovod ta potegnjeni, elektriko pa potejm moramo potegniti. Predsednik Feri Bartakovič je odgovoren za tau, aj pricahti bau kreda plan za zidanje. Vodstvo pa igralci si zgončijo, ka vse želijo meti, aj vse baugše pogoje (feltételek) leko majo.“

Kak ste vi gratali trener?

„Name je Dori Gašpar zvau v Števanovce 1994. leta. Te smo baukše špilali, bili smo na 5. mesti, 13-krat smo špilali pa smo gnauk nej vödobili. Dja se rad brsam. Kak trener dosta dela mam, de mi je pa nej žau. Dosta mi pomagata Joži Kürnjek pa Laci Šömenek. Želim pa, aj baukše rezultate dosehamó, vse več sponzorov si spravimo. Dobro bi bilau, če bi mi sami sebé leko goradržali.“«

Vküppobrala Silva Eöry

RAZGIBAJMO MOŽGANE

SKANDINAVSKA KRIŽANKA

					AVTOR: MATAJZ HLADNIK	LAHKO MOTORNO KOLO S PEDALI	GLAVNO MESTO NIGERIJE	ŠUMOT, ŠUMENJE	NAŠA IGRALKA (NINA)	NATAŠA ABRAM	AMERIŠKI FILMSKI IGRALEC GABLE	GLAVNA, NAJVEČJA ARTERIJA
					APARAT, STROJČEK			5				
					USNUEN IZDELEK ZA ZAŠČITO NOG				9			
					SREDNJE VELIKA AMERIŠKA ZVER					ANJA RIPEL POKRA- JINA OB RDEČEM MORJU		
					ELTON JOHN		4	ZGORNJI DEL STOPALA RAZVE- ZANKA				
					MEMBRANA							
POMOČ: ARTEL ASIR IVANČ ODALSKA	ČETIRTO NAJVEČJE MADŽAR- SKO MESTO	KULTURNA RASTLINA, MURKA	GORSKI DNEVNI METULI	SUŠNJA V HAREMU								
				LILY ALLEN								
KOŽA Z LASMI NA ČLOVEŠKI GLAVI			2			ČRN KONJ	Z NJIMI GLEDAHO IGRALKA BINA			6	OMELCE, OMETALO	PRAŠIČI PODOČNIK
NAŠA IGRALKA (MILENA)									DRŽALO, ROČAJ OLIMPIJ- NIK ŠTUKELJ			
TOVARNA POSODE V CELJU				RUSKA ZADRUGA			8			MARTINA ERTL		
				OČKA, ATEK						TVORBA V PANJU		
SVEČANA, PARADNA OBLEKA				NANOS, NAPLA- VINA IVAN LOTRČ	7							
PESNIK LJUBE- ZENSKIH PESMI								AVSTRAL- SKO MED- VEDEK VREČAR			3	
KITARIST KOCJANČ	1							PESNIK AŠKERC				

Končna rešitev:

1	2	3	4	5	6	1	7	8	9	6
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

SLOVENSKI UTRINKI

Oddaja Slovenski utrinki bo na sporedu

TV Slovenija 1 v četrtek, 2. aprila, ob 14.25.

Ponovitev magazina bo na

TV Slovenija 3 v nedeljo, 5. aprila, ob 19.30.

Oddajo si lahko ogledate tudi na spletnem naslovu:

<https://www.rtv slo.si/tv/oddaja/84>

Pridružite se nam pred zasloni!

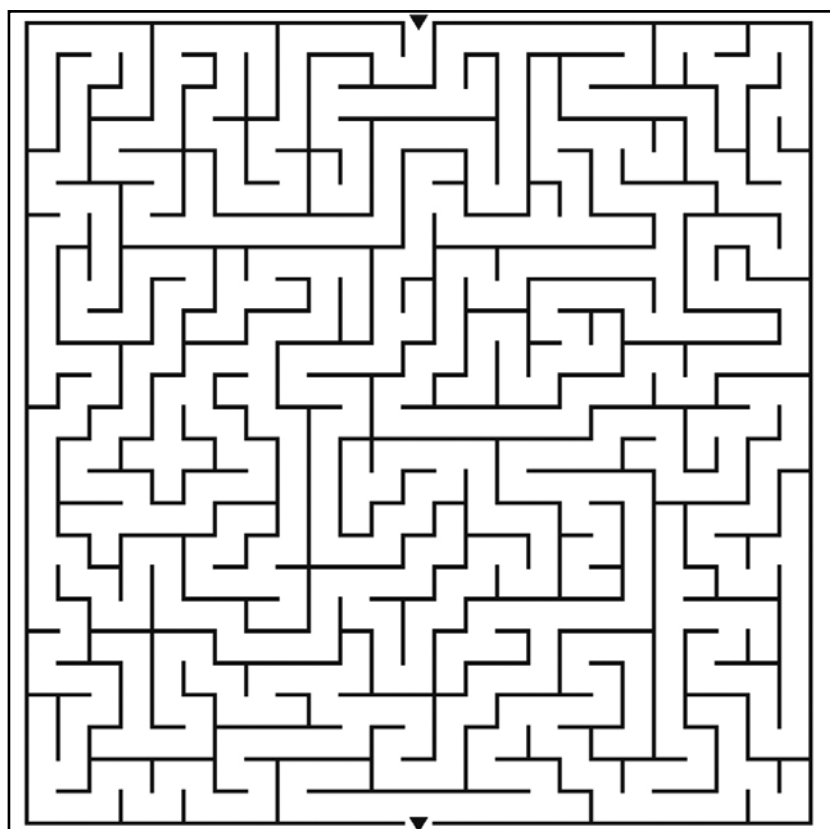
TV SPORED

Na naslednji povezavi najdete pregleden spored

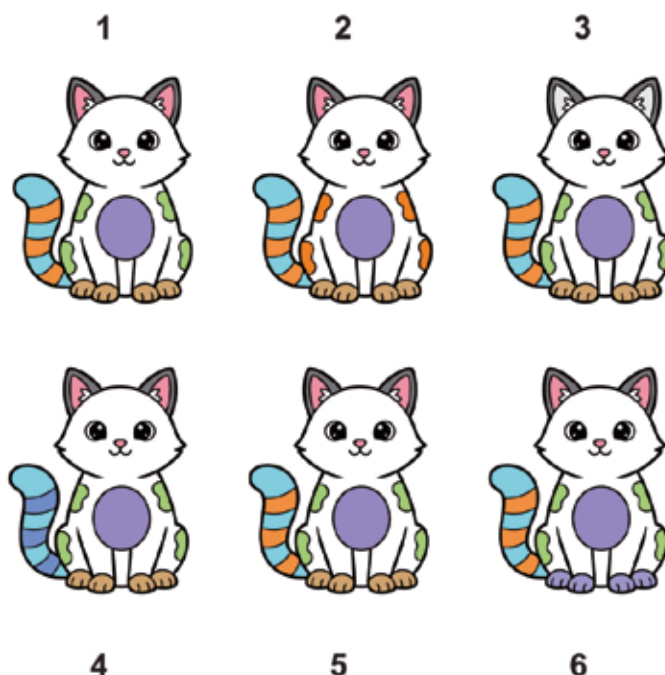
TV Slovenija 1 in Slovenija 2 za izbran dan:

<https://tvspored.delo.si/>

LABIRINT

NAJDI DVE ENAKI MAČKI

Samo dve mački sta si popolnoma enaki. Poišči ju!

VPIS V VRTCE

Vpis v institucijo
Dvojezična osnovna šola in vrtec v Števanovcih,
za leto 2026/2027 predšolske vzgoje bo

28. aprila 2026 (torek) od 8.00 do 13.00 ure
29. aprila 2026 (sreda) od 13.00 do 17.00 ure

na naslovu 9982 Apátitsvánfalva/ Števanovci, Fő út/Glavna ulica 117.

Vpis v enoto institucije
Dvojezična osnovna šola in vrtec Jožefa Košiča
9985 Felsőszölnök/Gornji Senik, Templom út/Cerkvena pot 5,
za leto 2026/2027 predšolske vzgoje bo

27. aprila 2026 (ponedeljek) od 8.00 do 13.00 ure
28. aprila 2026 (torek) od 12.00 do 17.00 ure

na naslovu 9985 Felsőszölnök/Gornji Senik, Templom út/Cerkvena pot 5.

Vpis v enoto institucije
Dvojezična osnovna šola in vrtec Jožefa Košiča
9983 Szakonyfalva/Sakalovci, Fő út/Glavna cesta 120,
za leto 2026/2027 predšolske vzgoje bo

27. aprila 2026 (ponedeljek) od 8.00 do 13.00 ure
28. aprila 2026 (torek) od 12.00 do 17.00 ure

na naslovu 9983 Szakonyfalva/Sakalovci, Fő út/Glavna ulica 120.

Pod Srebrnim brejgom ...

... se je na velke 22. marciuš čako. Se je na volitve (választás) čakalo, ka une povejo. Depa slejgnje dneve prva je do nji prišlo, se je dosta vsega godilo. Tüdi kaj takšnoga, ka bi eške agent 007 James Bond nej mogo rejšiti. Najbole za istino, nekšne čüdne službe iz Izraela so po Sloveniji ojdle. Vse njene pauti pa so direktno na atrejs stranke

Robert Golob (na lejvom) pa Janez Janša (na pravom) sta oba vküper 57 svoji lüdi v parlament daubila. 33 ji je iz drugi strank v parlament prišlo. Ovak pa od dvej vcejlak ovakši politčarov pripovejdamo.

(párt) SDS Janeza Janše pelele. Eške gnes se ne vej, ka so iskali, za koga so zamazano delo obredli. Vej se pa, ka na volitvaj se je tau zato poznalo. Kak se tomi pravi, stranka SDS se nut v sebe pogroznila. Tau se je 22. marciuša lepau vidlo. Če so eške nin dva kedna nazaj za prvoga favorita valali, se je na kraji vse vöminilo. Stranka Svoboda premiera Roberta Goloba ji je zgrabila pa malo, malo baukša od Janše je bila.

Istina, ka vse vküper de 31. marciuša vödano, kak je za istino bilau. Kak vse vküper vögleda, se kaj dosta ne more vöminiti. Premier Golob de znauva mogo koalicio vküper „inštalirati“. Ja, nede njemi na lejci šlau. Po domanje, Golob de 29 svoji lüdi v parlamenti emo, Janša enoga menje ma. Ka bi vse vküper leko normalno delalo 46 lüdi mora vküper podržati. Kak vögleda, tau de od Goloba delo. Že se vej, ka dvej stranki z njim podržita, depa po tejm tüdi kuman 40 lidi ma. Nin de eške mogo iskati, ka de po tejm leko ministre postavlo, vlado (kormány) vküper skalu. Ja, nede njemi na lejci šlau. Na drugom kraji globko užaljeni Janša že obečava, ka nede dugo trbelo, znauva de trbelo voliti.

Eške gnauk se je pokazalo, kak se Slovenija politično na dvauje trga. Na enom kraji Janša, ka vsigdar šké prejgen biti. Na drugom kraji pa vsigdar takzvani antijanšisti stodjijo. Antijanšisti so tisti lidge, ka Janšo ne morejo videti.

Golob je iz ekonomije v politiko prišo. Janša je že skur cejlo življenje nut v njau namočeni. Kak mladinec pa eške lejta po tejm se je Titoni prisejgo, trno vrauč komuništar je biu. Pa je demokracija prišla, kaput je kaulak obrno. (Jaz bi to brisala!!!!) Gnesden za političara z največ kilomejtri v slovenskoj politiki vala. Vsi pa gnako vejo prajti, gda Janša odide, tüdi njegve stranke več nede. Na drugoj kraji je Golob tisti političar, ka bi njemi leko lastavica prajli. V slovensko politiko je 4 lejta nazaj sprtolejt prineso. S tejm pa dosta menje korupcije. Srebrni brejg je telko toga doživo, ka nika ne komentejra. Samo tau vej, ka vsikše volitve lidam nauvo vüpanje dajo. Tau pa največ vala, pravi.

Miki Roš

Interreg

Sofinancirana
EVROPSKA UNIJA
Az EURÓPAI UNIÓ
tárfelirészesítésével

Slovenija – Magyarország

GUČIMO

V okviru programa Interreg VI-A Slovenija-Madžarska 2021-2027, sofinanciranega iz Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR), v okviru projekta GUČIMO - Ohranjanje in promocija jezikovne in kulturne dediščine Prekmurja in Porabja (SIHU00200) Zveza Slovencev na Madžarskem poziva k oddaji ponudbe za izvedbo raziskovalne naloge na področju jezikoslovja in etnologije z namenom kartiranja kulturne dediščine Porabja. Podrobnosti razpisa lahko najdete na spletni strani Zveze Slovencev na Madžarskem (www.zveza.hu).

Az Interreg VI-A Szlovénia-Magyarország 2021-2027 program keretében, az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA) társfinanszírozásával, a GUČIMO - A Muravidék és a Rába-vidék nyelvi és kulturális örökségének megőrzése és népszerűsítése (SIHU00200) projekt keretében a Magyarországi Szlovének Szövetsége ajánlattételre hív fel nyelvészeti és néprajzi területű kutatási feladat elvégzésére, a Rába-vidék kulturális örökségének feltérképezése céljából.

A projekt és a felhívás részletei a Magyarországi Szlovének Szövetsége honlapján található (www.zveza.hu).

Porabje

Tednik Slovencev na Madžarskem
Izhaja vsak četrtek

Založnik
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika
Andrea Kovács

Glavna in odgovorna urednica
Nikoletta Vajda-Nagy

Naslov založnika in uredništva
H-9970 Monošter/Szentgotthárd, Gardonyijeva ul. 1
T: 0036 94/380 767
E: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk
TOPnet, d. o. o.
Kupšinci 49d, 9000 Murska Sobot, Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava,
Urad predsednika Vlade Madžarske, oddelek za
narodnosti, Zveza Slovencev na Madžarskem
ter Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v
zamejstvu in po svetu.

Letna naročnina za Madžarsko 2.600 HUF,
za Slovenijo 22 EUR, za druge države 52 EUR oz. 52 USD.

Številka bančnega računa:
HU75 11747068 20019127 00000000,
SWIFT koda: OTPVHUHB